

บทความวิจัย
เรื่อง ชูสีไทเฮาผู้กุมอำนาจแห่งจีน

โดย

น.ส.ภัทรภร ชัญชรธรรมรัตน์
รหัสนักศึกษา 05520496

เสนอ

อาจารย์นัตยา อยู่คง

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ
สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555

ชื่อเรื่อง	ชูลีไทเฮาผู้กุมอำนาจแห่งจีน
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวภัทรภร ชาญธรรมรัตน์ รหัสนักศึกษา 05520496
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์นาคยา อยู่คง
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์
ปีการศึกษา	2555
คำสำคัญ	เพศภาวะ เพศวิถี ชนชั้นสูง พระนางชูลีไทเฮา

บทคัดย่อ

บทความเรื่องชูลีไทเฮาผู้กุมอำนาจแห่งจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพศภาวะและเพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นสูง (ชูลีไทเฮา) ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งวิเคราะห์บริบทและปัจจัยที่กำหนด เพศภาวะและเพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นสูง (ชูลีไทเฮา) โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ อาทิ หนังสือ บทความจากวารสาร บทความทางวิชาการ เอกสารประกอบการเรียนและข้อมูลจากสื่อออนไลน์ต่างๆ รวมทั้งนำกรอบความคิดสตรีนิยม แนวความคิดเรื่องเพศภาวะและเพศวิถีมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าเพศภาวะและเพศวิถีถูกปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคม ส่วนใหญ่เกิดจากระบบความเชื่อในสังคมชายเป็นใหญ่โดยเป็นสิ่งที่คนจีนทุกชนชั้นเชื่อถือตามคตินิยมของขงจื้อ ต่อมาเมื่ออิทธิพลตะวันตกได้เข้ามา จึงนำการศึกษาและความความคิดสตรีนิยมเข้ามาในสังคมในลักษณะของอุดมการณ์ทางความคิด จึงเกิดการซึมซับและหล่อหลอมจนเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้น เช่น สตรีมีสิทธิในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น และได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น

จากผลการศึกษาสามารถแบ่งได้ 2 ยุค คือ

- 1.ยุคก่อนการเข้ามาของตะวันตก (ราชวงศ์โจว-ราชวงศ์ซ่ง)
- 2.ยุคอิทธิพลตะวันตก (ราชวงศ์ชิงและพระนางชูลีไทเฮา)

กิตติกรรมประกาศ

บทความทางวิชาการเล่มนี้ จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้หากปราศจากความช่วยเหลือจากทุกๆท่าน ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือดังนี้

ขอขอบพระคุณ อ.นาตยา อยู่คง ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับผู้ศึกษา และเป็นผู้ให้คำแนะนำข้อเสนอแนะ รวมถึงความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งแนวคิดและทิศทางที่ถูกต้องในการทำบทความทางวิชาการในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณครอบครัวและเพื่อนๆ ที่เป็นผู้ให้กำลังใจและการสนับสนุนในด้านต่างๆ

นางสาวภัทรภร ธัญธรรมรัตน์

(13 กุมภาพันธ์ 2556)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
บทนำ.....	1
วัตถุประสงค์.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	3
วิธีการศึกษา.....	4
ทบทวนวรรณกรรม.....	4
ผลวิจัย.....	7
บทสรุป.....	21
บรรณานุกรม.....	22

บทนำ

ประเทศจีน เป็นชนชาติที่มีประวัติศาสตร์และอารยธรรมอันรุ่งเรืองมาอย่างยาวนาน ด้วยระยะเวลาหลายพันปีได้หล่อหลอมประเพณีและวัฒนธรรมของชนชาติจีนให้มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึง อารยธรรมต่างๆก็เจริญรุ่งเรืองเป็นอันดับต้นๆของโลก ซึ่งประเทศจีนได้มีความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองและการดำเนินชีวิต คือลัทธิขงจื้อ ลัทธิดังกล่าวนี้ได้มีบทบาทในการกำหนดชะตากรรมบ้านเมือง และยังมีผลต่อเพศภาวะ (Gender) และเพศวิถี (Sexuality) สำหรับเพศภาวะ (Gender) โดยผู้ชายจะมีบทบาทเป็นผู้นำ กล้าหาญเข้มแข็ง ส่วนผู้หญิงจะต้องอ่อนน้อมถ่อมตน ว่างอนสอนง่าย และเพศวิถี (Sexuality) ที่เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติความปรารถนาและการแสดงออกทางเพศความรักความใคร่ เพศภาวะและเพศวิถีซึ่งไม่ใช่พฤติกรรมตามธรรมชาติ แต่เป็นการประกอบสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม

ในสมัยราชวงศ์โจวจะเห็นว่าผู้หญิงถูกควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดทั้งทางด้านการกระทำและการแสดงความคิด ตามหลักความเชื่อเรื่องอาน์ติทั้ง3ของจีน ชาน ฉง ที่กล่าวไว้ว่า ก่อนแต่งงานต้องอยู่ใต้อาณัติของบิดา หลังแต่งงานต้องอยู่ใต้อาณัติของสามีและหากสามีล่วงลับไปก่อน ก็ต้องอยู่ใต้อาณัติของบุตรชายคนโต

ต่อมาในสมัยราชวงศ์ฮั่นผู้หญิงยิ่งถูกกดสถานะให้ต่ำลงจนแทบจะไม่มีบทบาททางพื้นที่สาธารณะเหลืออยู่เลย ดังจะเห็นได้จากการสัมผัสทางกายถูกจำกัดแค่ในเตียงนอน แต่เมื่อพ้นจากเตียงแล้วสามีจะไม่สนใจรกรงาเลยก็ได้ พอถึงสมัยสามก๊กสังคมของชนชั้นปกครองมีการก้าวข้ามจึงส่งผลให้สภาพสังคมความเป็นอยู่ในยุคนี้เสื่อมโทรมลง

ด้วยสาเหตุนี้เองผู้หญิงเริ่มที่จะมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ปรากฏการณ์ต่างๆเหล่านี้ได้ดำเนินมาเรื่อยๆ จนถึงสมัยราชวงศ์ซ่งที่ได้มีการสร้างสรรค์คติของผู้ชายยุคนั้นในการเลือกภรรยาเท่าเล็กลงเพราะเชื่อว่าจะสามารถมัดใจสามีได้ ความเชื่อดังกล่าวได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปลายราชวงศ์ซ่งที่มีชาวตะวันตกเข้ามาในจีนมากขึ้น จึงทำให้โลกทัศน์จีนกว้างไกลมากกว่าเดิม เรียกได้ว่าบทบาทของผู้หญิงในสังคมจีนโบราณดังที่กล่าวมานั้นได้ถูกหล่อหลอมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวัฒนธรรมและประเพณีของจีนมาอย่างยาวนาน

แต่ในสมัยราชวงศ์ซ่ง จะเห็นได้ว่าซูสีไทเฮาเป็นผู้หญิงที่มีบทบาททางการเมืองของจีนเป็นอย่างมาก นับตั้งแต่ราชวงศ์ซ่งก่อตั้งขึ้นมามีจักรพรรดิมาแล้ว 6 พระองค์ จนกระทั่งเข้าสู่สมัยจักรพรรดิ เสียนเฟิงจึงได้มีปรากฏการณ์สตรีเข้ามาเกี่ยวข้องกับราชกิจของประมุขเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ราชวงศ์ซ่ง นางคือกษัตริย์แห่งราชบัลลังก์เม่งจู ที่ปกครองแผ่นดินจีนยาวนานเกือบ 50 ปี จากสนมคนหนึ่ง ก้าวขึ้นสู่สนมเอกในฐานะพระมารดาขององค์รัชทายาท จนต่อมาได้ขึ้นเป็นถึงสมเด็จพระพันปีหลวง ทรงต้องรับมือกับปัญหาต่างๆ ทั้งราชกิจทรงงานแทนในขณะที่จักรพรรดิองค์ใหม่ยังทรงเยาว์วัย และต้องรับมือกับความขัดแย้งจากการแย่งชิงอำนาจของคนในราชสำนัก อีกทั้งต้องเจอการคุกคามของลัทธิล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก ทำให้ต้องยึดอำนาจการตัดสินใจจาก

พระโอรสของกษัตริย์ เพื่อให้ประเทศชาติอยู่รอด ทรงต้องฝ่าฟันกับอุปสรรคจากภัยการเมืองอย่าง
นับครั้งไม่ถ้วน เรียกได้ว่านางไม่ใช่นัสนตรีที่อยู่เบื้องหลังกษัตริย์ แต่นางเป็นสตรีที่อยู่เหนือกษัตริย์
หลายพระองค์ (สมฤทธิ บั้วระมวล.2537)

จากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเพศภาวะและเพศวิถีในสังคมจีน ไม่มีลักษณะเหมือนกันทุก
ชนชั้นและมีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคม จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา
เรื่องราวชู้สาวโศกนาฏกรรมโดยนำแนวความคิดเรื่องเพศภาวะและเพศวิถีมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เพศ
ภาวะและเพศวิถีเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับมิติทางการเมือง
เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพศภาวะและเพศวิถีมีความแตกต่างและหลากหลายตามสภาพ
สังคมวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ชนชั้นที่แตกต่างกันออกไป เพศภาวะและเพศวิถีมีการเปลี่ยนแปลง
ตามกาลเวลาที่บริบททางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลง

“เงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์ มีส่วนกำหนดเพศ
วิถีของผู้คนในแต่ละสังคมและในแต่ละช่วงเวลา ความหมายของเพศวิถีเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและ
แตกต่างกันในแต่ละบุคคลในแต่ละสังคม หรือแม้กระทั่งในบุคคลเดียวกันแต่แตกต่างกันใน
ช่วงเวลา เพศวิถีมีความหมายและรูปแบบที่หลากหลาย องค์ประกอบของเพศวิถีประกอบด้วย
ให้ความหมายเรื่องเพศของปัจเจกบุคคล ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความรู้สึก ความ
ปรารถนาทางเพศ ความสุขทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ และเพศภาวะรสนิยมทางเพศ คู่ความสัมพันธ์
ทางเพศ การให้ความหมายกับคู่ความสัมพันธ์ทางเพศในแต่ละคน ตลอดจนพฤติกรรมทางเพศเพศ
วิถีถูกกำหนดโดยบทบาทเพศ ปัจจัยทางชีววิทยาและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ บริบททางสังคม
เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์”

(http://hpe4.anamai.moph.go.th/hpe/data/yfhs/sexuality_theory.pdf)

ในแต่ละสังคมแต่ละวัฒนธรรมจะมีลักษณะของเพศภาวะที่แตกต่างกันเรียกว่าไม่มี
รูปแบบของเพศภาวะที่ตายตัวเพราะ ในหลายครั้งที่เรื่องของเพศภาวะเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับปัจจัย
หลายอย่างไม่ว่าจะเป็นสังคมและวัฒนธรรม เรื่องของเพศภาวะจึงไม่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ให้
ชัดเจนว่าแท้จริงแล้วบทบาทของเพศชายหญิงเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อพฤติกรรมทางเพศ(พิมพ์
วัลย์ บุญมงคล)

เพศภาวะ (gender) เป็น ‘เพศ’ ที่หมายถึงภาวะแห่งเพศที่ถูกประกอบสร้างทางสังคม เพศ
ภาวะที่เราคุ้นเคยและถูกขัดเกลาหลอมสร้างกันมา ก็คือ ความเป็นหญิงความเป็นชาย ดังนั้นในอีก
แง่มุมหนึ่งเพศภาวะจึงเป็นเรื่องของบทบาทในเรื่องต่างๆ ที่สังคมกำหนดให้กับสถานะทางเพศซึ่ง
มักดูจากเพศสรีระ

ส่วนเพศวิถี (sexuality) หมายถึง ‘วิถีชีวิตทางเพศที่ถูกหลอมสร้างจากค่านิยม บรรทัดฐาน
และระบบวิธีคิด วิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาและการแสดงออกทางเพศ ความคิดเกี่ยวกับ
คู่รัก คู่ชีวิตในอุดมคติและกามกิจ’ ซึ่งเป็นระบบความคิดและพฤติกรรมที่มีความหมายทางสังคม

สัมพันธ์กับมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่กำหนดและสร้างความหมายให้แก่ เรื่องเพศในหลากหลายแง่มุมจากคำอธิบายทั้งหมดนี้ ชื่อนัยที่สำคัญคือ เพศวิถีมิใช่เรื่องหยุดนิ่ง แต่ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ในแง่ปัจเจกบุคคล เพศวิถีจึงเป็นกระบวนการชีวิตที่ยาวนานของคนๆ หนึ่ง มีการเติบโต และเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะตอบโต้หรือยอมตามต่อกรอบกติกาเรื่องเพศที่ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น และ สัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่างๆ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ ในแง่ระบบสังคม เพศวิถีจึงมีที่ทางอยู่บนกฎเกณฑ์ ของการเมือง ศิลธรรมและแนวปฏิบัติเรื่องเพศ หรือวัฒนธรรมทางเพศในแต่ละสังคม ซึ่ง เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา(กฤตยา อาชวนิจกุล:2554)

สำหรับการศึกษาเรื่อง ชูสีไทเฮา เป็นการศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์ที่ผู้คนมักมองข้ามใน เรื่องของเพศสภาพและเพศวิถีที่สัมพันธ์กับอำนาจต่างๆ ดังนั้นผู้วิจัยจะใช้แนวความคิดเพศสภาพ และเพศวิถีซึ่งมาวิเคราะห์เพศสภาพว่าเพศสภาพและเพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นสูงที่มีลักษณะ บริบททางสังคมแตกต่างกับผู้หญิงชนชั้นอื่นๆ โดยศึกษาผ่านเรื่องราวของชูสีไทเฮา ว่าเพศสภาพ และเพศวิถีชนชั้นสูงมีลักษณะอย่างไร และบริบทและปัจจัยอะไรที่กำหนดเพศสภาพและเพศวิถี ของผู้หญิงชนชั้นสูง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเพศสภาพและเพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นสูง (ชูสีไทเฮา)
2. เพื่อศึกษาบริบทและปัจจัยที่กำหนดเพศสภาพและเพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นสูง (ชูสีไทเฮา)

ขอบเขตในการศึกษา

ศึกษาเฉพาะเพศสภาพ (Gender) และ เพศวิถี (Sexuality) ของพระนางชูสีไทเฮา ตั้งแต่เริ่ม เป็นนางสนมจนเสียชีวิต

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาประวัติของพระนางชูสีไทเฮาอย่างละเอียด โดยจะรวบรวมข้อมูลที่สำคัญในแต่ละ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมยุคนั้น จากเอกสารตีพิมพ์ บทความต่างๆ สื่อทางอินเทอร์เน็ต และ เอกสารประกอบการเรียน

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาโดยนำแนวความคิดและทฤษฎีทางสังคมเรื่องเพศสภาพ (Gender) และ เพศวิถี (Sexuality) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยขอเสนอแต่เอกสารและงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีทาง สังคมศาสตร์ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้

1.แนวความคิดเรื่องเพศสภาพและเพศวิถี

นาตยา อยู่คง (2555) เขียนบทความเรื่อง “เพศสภาพและความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่าง หญิงชายในเอเชียตะวันออก” ได้กล่าวถึงความหมายของเพศสภาพ (Gender) ว่าเป็นสิ่งที่สังคมสร้าง

ขึ้นมาจากวิถีคิดและองค์ความรู้ที่มีต่อเพศสรีระที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม เช่นบางสังคม จะมองลักษณะทางร่างกายของผู้หญิงต้องตั้งครรภ์เป็นแม่ พื้นที่สำหรับผู้หญิงคือบ้าน ส่วนผู้ชายจะ ติดต่อกับโลกภายนอกและมีบทบาททางเศรษฐกิจ แต่บางสังคมก็มีวิถีคิดต่อเพศสรีระที่แตกต่างกัน ออกไป ผู้หญิงอาจมีบทบาททางเศรษฐกิจ ทางสังคมและศาสนา พิธีกรรม

เพศภาวะเป็นตัวกำหนดลักษณะบุคลิกภาพ การแต่งกายของหญิงชาย การพูดจาคำลงท้าย การมีหางเสียง กิจกรรมยามว่างและการเล่นที่เหมาะสม หรือแม้แต่แนวทางการศึกษาและอาชีพที่เหมาะสม เมื่อเพศภาวะเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยสังคม วัฒนธรรม เพศภาวะจึงไม่มีความเป็นสากลหรือเหมือนกันทั่วโลก เราพบว่าในแต่ละสังคมแต่ละวัฒนธรรมจะมีลักษณะเพศภาวะที่แตกต่างกันออกไปซึ่งมีผลให้เกิดความคาดหวังหรือข้อเรียกร้องที่ต่างกันไปสำหรับผู้หญิงและผู้ชาย

นอกจากนั้นในแต่ละชนชั้นหรือกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน เพศภาวะก็จะแตกต่างกันออกไปด้วย ด้วยเหตุนี้เองแนวความคิดเรื่องเพศภาวะจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

ความเป็นหญิงแท้ในสังคมปัจจุบัน ความเป็นหญิงแท้ มีร่างกายเป็นหญิง(Sex) และมีความเป็นหญิงตามที่สังคมกำหนด(Gender)ต้องมีเพศสัมพันธ์และแต่งงานกับผู้ชาย สังคมได้มีการแบ่งประเภทของความเป็นหญิง เป็นหัวเก่า หัวใหม่ และผสมเก่ากับใหม่ และดี ไม่ดี เช่น ผู้หญิงหัวเก่าดี ผู้หญิงหัวเก่าไม่ดี ผู้หญิงหัวใหม่ที่ดี และผู้หญิงหัวใหม่ที่ไม่ดี

การผลิตซ้ำและตอกย้ำ Gender

เมื่อเพศภาวะเป็นสิ่งที่สังคมและวัฒนธรรมสร้างขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมหรือแบบแผนการดำเนินชีวิต โลกทัศน์ของสมาชิกในสังคมนั้นๆ ก็ต้องมีกระบวนการของการผลิตซ้ำและตอกย้ำเพศภาวะ ซึ่งมี2วิธีใหญ่

1.การขัดเกลาทางสังคม โดยสถาบันครอบครัว โรงเรียน ศาสนา สื่อสารมวลชน ฯลฯ โดยใช้วิธีการ บอกกล่าวสั่งสอนตามแบบอุดมคติของสังคม วัฒนธรรม และมีการปฏิบัติจริงให้เห็นในชีวิตประจำวันหรือพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน

2.การควบคุมทางสังคม เมื่อผู้ใดไม่ปฏิบัติตามอุดมคติและความคาดหวังของสังคม สังคมก็จะมีวิธีการควบคุมด้วยการชุบชิบนิทา เยาะเย้ย ถากถางและการข่มขู่จากสมาชิกของสังคมทั้งที่เป็นผู้หญิงและผู้ชาย เพื่อให้ผู้หญิงและผู้ชายเกิดความรู้สึกผิดและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สำหรับผู้ที่ปฏิบัติตามอุดมคติและความคาดหวังของสังคม สังคมจะมีการชื่นชม ยกย่อง ให้เป็นแบบอย่างของสังคม

วิธีการดังกล่าวทำให้สมาชิกในสังคมได้ซึมซับเพศภาวะ ทำให้เกิดความเป็นตัวตน(Self) หรืออัตลักษณ์(Identity)ของปัจเจกว่ามีความเป็นหญิงหรือเป็นชาย มีโลกทัศน์อย่างไร และจะมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างไร ที่นำไปสู่การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันจริงๆ ทั้งการใช้ชีวิตส่วนตัว

และชีวิตในสังคม

เพศภาวะและความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายในเอเชียตะวันออก สามารถแบ่งตามมิติของเวลาได้ 2 ช่วงเวลา คือ

1. สังคมประเพณี เป็นสังคมเกษตรกรรม สังคมชาวนา ที่มีระบบการปกครองเผด็จการ ศาสนาและความเชื่อจะมีบทบาทในการดำเนินชีวิต ในช่วงนี้จะมีลักษณะของเพศภาวะที่สำคัญคือ ความเป็นหญิงจะต้องมีบุคลิกภาพที่เรียบร้อย เป็นกุลสตรี แม่ศรีเรือน มีบทบาทเป็นลูก เมียและแม่ ผู้หญิงอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชาย ต้องเชื่อฟังและเคารพผู้ชายที่มีอาวุโสกว่า อีกทั้งสังคมได้สร้างกฎระเบียบที่ควบคุมผู้หญิงผ่านการกระทำผ่านร่างกาย ทำให้ผู้หญิงไม่มีอิสระในการเลือก ไม่มี ความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงและต้องพึ่งพาผู้ชาย เกิดระบบสังคมชายเป็นใหญ่ขึ้น (Patriarchy) คือการที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงและสามารถควบคุมผู้หญิงให้อยู่ภายใต้ความ ต้องการของผู้ชายอย่างสมบูรณ์ ซึ่งระบบ(Patriarchy) นี้ทำให้ความสัมพันธ์ที่เป็นรองของผู้หญิง เป็นเรื่องธรรมชาติ

2. สังคมสมัยใหม่ เป็นสังคมระบบทุนนิยม มีความเป็นปัจเจกบุคคล ยอมรับความแตกต่าง และหลากหลาย เมื่อประมาณปลายศตวรรษที่18 ได้มีการเรียกร้องสิทธิสตรีที่เป็นขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ให้ผู้หญิงมีความเท่าเทียมกับผู้ชายทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย การศึกษา และสังคมวัฒนธรรม ผู้หญิงจึงได้ออกมาแสดงบทบาทในพื้นที่สาธารณะนอก บ้านมากขึ้น

ปีตาธิปไตย หมายถึง การควบคุมทางสังคมซึ่งผู้ชายในฐานะที่เป็นพ่อมีอำนาจเหนือภรรยา และลูกสาว และยังเป็นแนวความคิดที่ช่วยอธิบายเหตุผลที่ผู้หญิงถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบในสังคม ได้เป็นอย่างดี สำหรับในงานเขียนแนวสตรีนิยม ปีตาธิปไตยยังหมายถึง ระบบที่ผู้ชายถูกสังคม สร้างให้มีบทบาทฐานะที่สูงกว่าและมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง

ความเหนือกว่าของเพศชายและการควบคุมทางสังคมได้ถูกสร้างขึ้นและบังคับใช้ผ่าน ความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรม แต่ในสังคมอุตสาหกรรมความเหนือกว่าของเพศชายถูกสร้างขึ้น และบังคับใช้ผ่านทางระบบของกฎหมาย รวมทั้งทัศนคติ ค่านิยม และปฏิบัติการในชีวิตประจำวัน จึงทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในสถานะไร้อำนาจและถูกกีดกันสิทธิในการเข้าถึงการกระทำต่างๆ และผู้หญิง จึงกลายเป็นวัตถุทางเพศ ซึ่งเป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง

2.แนวความคิดทฤษฎีสตรีนิยม

วารุณี ภูริสินสิทธิ์(2545) เขียนบทความเรื่อง “สตรีนิยม ขบวนการอุดมคติแห่งศตวรรษที่ 20” กล่าวว่าสตรีนิยมมีความหมายถึง การปลดปล่อยของผู้หญิง การให้ความสำคัญต่อความทุกข์ ขากของผู้หญิง เป็นความพยายามที่จะวิพากษ์วิจารณ์และปรับปรุงสถานภาพที่เสียเปรียบของผู้หญิง ที่สัมพันธ์กับผู้ชายภายใต้สถานการณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะหนึ่งๆ

แนวคิดสตรีนิยมสามารถแบ่งได้เป็นหลายสาย ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้แบ่งทฤษฎีสตรีนิยมออกเป็น 2 สาย ได้แก่

สตรีนิยมสายเสรีนิยม (Liberal Feminism) มองว่า มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์อื่นตรงที่มนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล ดังนั้นจึงเชื่อในความเป็นปัจเจกบุคคลที่มีเหตุผล รัฐจำเป็นต้องกำหนดกฎเกณฑ์หรือกฎหมายให้คนปฏิบัติตามเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการมองปัจเจกบุคคลในลักษณะที่เท่าเทียม ทำให้เกิดมุมมองว่าผู้หญิงก็เป็นมนุษย์ที่ควรได้รับสิทธิต่างๆ เช่นเดียวกับผู้ชาย โดยการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าถึงศูนย์กลางของทรัพยากรและอำนาจได้อย่างเท่าเทียมผู้ชาย โดยไม่ได้ตั้งคำถามต่อความชอบธรรมของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ดำรงอยู่

สตรีนิยมสายสุดขั้ว (Radical Feminism) มองว่า ระบบผู้ชายเป็นใหญ่ฝังตัวอยู่ในทุกระดับของโครงสร้างทางสังคม นักคิดสายนี้มองว่าการกดขี่ผู้หญิงเกิดขึ้นเพราะความเป็นหญิงกล่าวคือผู้หญิงถูกกดขี่เพราะเพศของเธอ สตรีนิยมในสายนี้จึงเสนอให้รื้อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองทั้งหมดอย่างถอนรากถอนโคน เพราะโครงสร้างดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้ชายเอาเปรียบผู้หญิง

ในช่วงศตวรรษที่ 17-ต้นศตวรรษ 20 กระแสความคิดหลักในช่วงนี้คือการเรียกร้องสิทธิความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย รวมทั้งความเป็นอิสระของผู้หญิง มีความพยายามผลักดันให้ผู้หญิงโดยเฉพาะในชนชั้นสูงและชนชั้นกลางได้มีโอกาสเข้าไปสู่โลกสาธารณะและมีการแบ่งสังคมออกเป็น 2 ส่วน คือการมีโลกสาธารณะและโลกส่วนตัว โดยมองว่าหน้าที่ในโลกส่วนตัวยังคงเป็นความรับผิดชอบของผู้หญิง เพราะฉะนั้นการเรียกร้องให้ผู้หญิงได้ออกมาทำงานนอกบ้านจึงขัดแย้งกับการยอมรับความรับผิดชอบในการทำงานบ้าน ดูแลสามีและลูกของผู้หญิง

ต่อมาในทศวรรษ 1960-1980 บทบาทของผู้หญิงในสังคมมีสภาพเป็น “ผู้อื่น” หรือเป็น “คนนอก” มองว่าผู้หญิงทุกคนไม่ว่าจะอยู่ที่ใดของโลกล้วนมีปัญหาลักษณะเดียวกัน คือถูกเอาเปรียบจากผู้ชายด้วยกันทั้งสิ้น จึงเกิดการเรียกร้องในเรื่องความเท่าเทียมกันที่เหมือนกันระหว่างชายและหญิง

ในช่วงปลายทศวรรษ 1980 จนถึงปัจจุบันนี้ เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างชายและหญิงเนื่องจากการให้ความสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับร่างกาย โดยมองว่าเมื่อหญิงและชายมีร่างกายที่แตกต่างกัน ปฏิเสธการแบ่งแยกระหว่างเพศทางชีวภาพ (Sex) และเพศทางสังคม (Gender) และให้ความสนใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของผู้หญิง รวมทั้งเรื่องอัตลักษณ์ของผู้หญิง จึงเกิดการยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศมากขึ้นและพยายามเชิดชูความเป็นหญิง

ผลการวิจัย

มิติของเพศวิถีสามารถแยกได้เป็นการแยกแยะความแตกต่างระหว่างอุดมคติทางวัฒนธรรมกับการปฏิบัติจริง พฤติกรรมในที่สาธารณะกับพฤติกรรมส่วนตัว พฤติกรรมที่กำหนดโดยสังคม

และพฤติกรรมที่ตั้งใจและต้องการที่จะทำด้วยตนเอง ขณะที่ตามบรรทัดฐานของสังคม กำหนดว่า เพศวิถีคือพฤติกรรมทางเพศบางอย่างและในความจริงมีรูปแบบพฤติกรรมทางเพศอีกมากมายที่เกิดขึ้นจริงๆ ในสังคมสิ่งที่ไม่บุคคลพูดและทำในที่สาธารณะเกี่ยวกับเรื่องเพศอาจแตกต่างหรือขัดแย้งตรงข้ามกับพฤติกรรมทางเพศในพื้นที่ส่วนตัว รูปแบบพฤติกรรมทางเพศ ที่กำหนดไว้ในสังคมในสถานการณ์ต่างๆ อาจแตกต่างจากรูปแบบพฤติกรรมทางเพศที่บุคคลตั้งใจที่จะทำ (Parker & Carballo, 1999, pp. 420)

จากผลการศึกษา สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ยุคคือ

- 1.ยุคก่อนการเข้ามาของตะวันตก (ราชวงศ์โจว-ราชวงศ์ซ่ง)
2. ยุคอิทธิพลตะวันตก (ราชวงศ์ซิงและพระนางซูสีไทเฮา)

1.ยุคก่อนการเข้ามาของตะวันตก (ราชวงศ์โจว-ราชวงศ์ซ่ง)

(1.1)เพศสภาวะของผู้หญิงชนชั้นสูงกับการมีบทบาททางการเมือง

เพศสภาวะคือสิ่งที่แสดงถึงลักษณะความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงในบทบาทประกอบสร้างทางสังคม พฤติกรรม กิจกรรมโดยให้สังคมพิจารณาว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทชายหญิง

ลักษณะของเพศสภาวะและเพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นสูง ในแต่ละสังคมแต่ละวัฒนธรรมจะมีลักษณะของเพศสภาวะที่แตกต่างกันออกไป ไม่มีรูปแบบของเพศสภาวะที่ตายตัว เพราะในหลายครั้งที่เรื่องของเพศสภาวะและเพศวิถีเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะของเพศสภาวะและเพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นสูงในจีนซึ่งได้รับอิทธิพลความคิดความเชื่อของลัทธิขงจื้อซึ่งสอดคล้องกับระบบอำนาจพ่อเป็นใหญ่(Patriarchy)จึงส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการปกครองของคนในสังคม

ในยุคนี้ระบบอำนาจพ่อเป็นใหญ่เข้าครอบงำสังคมจีนในทุกระดับ โดยลัทธิขงจื้อได้เสนอทฤษฎี ยกย่องผู้ชายขึ้นเป็นใหญ่ในบ้าน ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้ชายดีกว่าและเหนือกว่าผู้หญิงเพราะมีความเข้มแข็ง กระตือรือร้น เป็นสัญลักษณ์แห่งความสว่าง ส่วนผู้หญิงนั้นถูกมองว่าอ่อนแอ เงือขยา และเป็นสัญลักษณ์แห่งความมืดมนทำให้ผู้หญิงว่าถูกมองมีสถานะที่ด้อยต่ำกว่าผู้ชายโดยสิ้นเชิง

ผู้หญิงชนชั้นสูงในยุคนี้ถูกสอนให้เป็นกุลสตรีที่ดีว่าต้องเชื่อฟังเพศชายอยู่สามคนคือ หากยังไม่แต่งงานต้องเชื่อฟังบิดา หากแต่งงานแล้วต้องเชื่อฟังสามี และเมื่อสามีตายลงก็ต้องเชื่อฟังบุตรชาย แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้หญิงในหมู่ชนชั้นสูงเมื่อแต่งงานแล้วมักทำอะไรด้วยตัวเองได้อย่างอิสระ แต่ถึงอย่างไรพวกเธอก็ยังถูกจำกัดไม่ให้เข้าร่วมงานรื่นเริงบันเทิงบางอย่างของผู้ชาย เช่นกินเหล้า ด่าสัตว์ และยิงธนู

ส่วนหญิงสาวที่ยังไม่ได้แต่งงานต้องถูกกันออกจากโลกภายนอก ไม่มีอิสระที่จะไปไหนมาไหนหรือแสดงความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ เพราะพรหมจารีของหญิงสาวถือเป็นสิ่งสำคัญ

ที่สุดที่จะเป็นเครื่องประกันว่า เธอจะได้เป็นเจ้าของบ้านในอนาคต จึงถูกดูแลควบคุมอย่างเข้มงวดให้อยู่ในกรอบของประเพณีโดยเคร่งครัด แต่สำหรับหญิงสาวชาวบ้านมีอิสระมากกว่าสามารถไปมาหาสู่กับผู้ชายได้อย่างเสรี ดังจะเห็นได้จากการที่ชายหนุ่มและหญิงสาวสามารถร่วมร้องเพลงในงานรื่นเริงต่างๆของหมู่บ้านได้

หากแบ่งตามบทบาทในด้านต่างๆให้สัมพันธ์กับสถานภาพของผู้หญิงทั้ง3สถานภาพ ไม่ว่าจะเป็นลูกสาว ภรรยา และแม่ จะได้ว่าบทบาททางด้านเศรษฐกิจไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพใดก็ตาม ผู้หญิงจะเป็นเพียงแรงงานภายในบ้านเท่านั้น ซึ่งลูกสาวจะถูกควบคุมโดยพ่อและพี่ชาย ภรรยาจะถูกควบคุมโดยสามี และแม่จะถูกควบคุมโดยสามีและลูกชายคนโต นอกเหนือจากนั้นแล้วจะมีการแบ่งพื้นที่ของการทำงานออกจากกันอย่างชัดเจนคือ ผู้ชายทำหน้าที่นอกบ้าน และผู้หญิงทำหน้าที่ในบ้าน

ส่วนบทบาททางด้านสังคมการเมือง ผู้หญิงในแต่ละสถานภาพจะมีความสำคัญและบทบาทที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ หากเป็นลูกสาวจะต้องแต่งงานทางการเมืองเพื่อเพิ่มบารมีเกียรติยศ ชื่อเสียงและขยายอำนาจของครอบครัวออกไป ซึ่งถือเป็นวิถีทางการดำเนินงานทางการเมืองระหว่างประเทศในยุคนี้ นอกจากนั้นแล้วการแต่งงานจะดำเนินไปตามจารีตเก่าๆในแบบคลุมถุงชน ที่พ่อแม่สั่งให้แต่งงานหรือการมีแม่สื่อแนะนำ หญิงสาวจะไม่มีสิทธิ์ในการเลือกคู่ครองเอง อีกทั้งยังมีการมอบหญิงสาวให้เป็นของขวัญหรือของกำนัล เพื่อสร้างสัมพันธไมตรีหรือเป็นการยุติเรื่องราวความขัดแย้งต่างๆ เช่น การแต่งงานของเจ้าหญิงเหวินเฉิงในสมัยราชวงศ์ถัง กับขงจ้านก้านปู่ กษัตริย์เมืองฉู่ฟาน ประเทศทิเบต การแต่งงานมีนัยยะทางการเมืองทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับทิเบตลดความตึงเครียดลง เจ้าหญิงเหวินเฉิงอยู่ที่ทิเบตนานถึงสิบสี่ปี ได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมจีนหลายอย่างเข้าไปเผยแพร่ในดินแดนที่ตั้งบนเทือกเขาสูงแห่งนี้

แต่หากเป็นประเพณีรักของชาวบ้าน หญิงสาวสามารถตอบรับและปฏิเสธชายหนุ่มได้ หรือตอบรับไปแล้วและเปลี่ยนใจภายหลังได้ ซึ่งทำให้มีอิสระและเสรีภาพในการเลือกคู่ครองมากและหาความสุขทางเพศได้มากกว่าหญิงสาวในชนชั้นสูง หากเป็นภรรยาจะมีเพียงสถานภาพคู่ชีวิตเท่านั้น แต่ไม่มีบทบาทในการผลักดันกิจกรรมทางการเมืองใดๆ แต่หากเป็นแม่จะเป็นเพียงที่ปรึกษาภายในบ้าน แต่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะได้

ในส่วนบทบาททางด้านศาสนาของผู้หญิงทั้ง3สถานภาพ ไม่ว่าจะเป็น ลูกสาว ภรรยา และแม่จะต้องอยู่ภายใต้คำสอนของลัทธิขงจื้ออย่างเคร่งครัด หากไม่ทำตามจะถูกสังคมประณามและถูกมองว่าไร้อารยะ เพราะคนในสังคมยุคนี้เชื่อว่าคำสอนของขงจื้อเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่ได้รับการยอมรับและเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอยู่ในชนชั้นสูงแล้วก็จะส่งเสริมสถานะทางสังคมให้สูงยิ่งขึ้น

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและสถานภาพ

บทบาท/สถานภาพ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคมการเมือง	ด้านศาสนา
ลูกสาว	แรงงานในครัวเรือน ถูกควบคุมโดยพี่ชายและพ่อ	แต่งงานทางการเมือง	อยู่ภายใต้คำสอนอย่างเคร่งครัดและส่งเสริมสถานะทางสังคมให้สูงขึ้น
ภรรยา	แรงงานในครัวเรือนถูกควบคุมโดยสามี	มีเพียงสถานภาพ แต่ไม่มีบทบาทในการผลักดันกิจกรรมทางการเมืองใดๆ	อยู่ภายใต้คำสอนอย่างเคร่งครัดและส่งเสริมสถานะทางสังคมให้สูงขึ้น
แม่	แรงงานในครัวเรือนถูกควบคุมโดยสามีและลูกชายคนโต	เป็นเพียงที่ปรึกษาให้กับสามี แต่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะได้	อยู่ภายใต้คำสอนอย่างเคร่งครัดและส่งเสริมสถานะทางสังคมให้สูงขึ้น

(1.2) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับเพศวิถีที่เปลี่ยนแปลงตามสถานภาพ

เพศสัมพันธ์และความปรารถนาจะมีเพศสัมพันธ์ เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติสำหรับมนุษย์ทุกคนทุกสังคมทุกวัฒนธรรม แต่ละสังคมวัฒนธรรมอาจมีรูปแบบของครอบครัวและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการสมรสแตกต่างกันออกไป กฎเกณฑ์การสมรสที่มีลักษณะคล้ายกันในแทบทุกสังคม คือ ข้อห้ามเรื่องรักร่วมสายเลือด (Incest taboo) โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นสูงในประเทศจีน นอกจากนี้ยังเข้มงวดในการควบคุมเพศสัมพันธ์ มีข้อห้ามและบทลงโทษอย่างเฉียบขาดเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

พรหมจารีของเด็กสาวถือเป็นตัวแทนแห่งความบริสุทธิ์ที่ผู้ชายทุกคนปรารถนา จึงต้องเก็บรักษาไว้จนกว่าจะแต่งงานเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่า การสร้างทัศนคติดังกล่าวนี้มีผลอย่างมากในสังคมจีนที่นำมาซึ่งข้อจำกัดอื่นๆของผู้หญิง เช่นผู้หญิงเองไม่สามารถหม้ายก่อนได้ ต้องรอเพียงได้รับการเลือกจากผู้ชายหรือไม่ก็จากการบิดาที่จะเลือกผู้ชายให้กับลูกสาวของตน นอกจากนี้แล้วหากผู้หญิงเสียพรหมจารีก่อนแต่งงานนับเป็นเรื่องที่ร้ายแรงอย่างยิ่งและส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ชายจะไม่เสียหายเท่าผู้หญิง ฉะนั้นแล้วผู้หญิงแทบไม่มีอำนาจและสิทธิใดเลยตั้งแต่การเลือกคู่ครองจนกระทั่งการเป็นแม่ของลูก

ระบบร่วมเพศถูกใช้เป็นทางผ่านอำนาจของผู้ที่เข้มแข็งและสังคมชนชั้นสูงได้เปิดโอกาส เฉพาะเพศชายให้เป็นผู้ในระบบ “ ผัวเดียวหลายเมีย ” ไม่เพียงแต่เป็นการประกาศอำนาจอันยิ่งใหญ่ แต่ยังเป็นการประกันอำนาจของตนเองอีกด้วย หากมีลูกหลายคนก็จะช่วยขยายอำนาจของตระกูล ให้มั่นคงสืบต่อไป นอกจากนั้นแล้วการร่วมเพศในรูปแบบของ “ ผัวเดียวหลายเมีย ” ถือเป็นที่ยอมรับกันอย่างทั่วไปในสังคมชนชั้นสูง เนื่องจากความเชื่อเรื่องบารมีที่เป็นตัวชี้วัดถึงเพศภาวะ และเพศวิถีของชนชั้นสูง เพราะแสดงออกถึงความมั่งคั่งของผู้ชายและสามารถเลี้ยงดูบริวารได้

นอกจากนั้นแล้วผลพวงที่ตามมาของระบบผัวเดียวหลายเมีย ทำให้ผู้หญิงต้องมีสามีคนเดียวไปจนตัวตาย ถึงแม้ว่าสามีจะเสียชีวิตก่อน ผู้หญิงเองก็ไม่มีสิทธิที่จะแต่งงานใหม่ เพราะถือเป็นการให้เกียรติคู่สมรส จะเห็นได้ว่าผู้หญิงถูกเอาเปรียบอย่างมากจากระบบนี้ ต้องยอมให้ผู้ชายมีหลายภรรยาได้หลายคน แต่ตัวผู้หญิงเองกลับต้องจงรักภักดีต่อสามีเพียงคนเดียวเท่านั้น

ขณะเดียวกันการควบคุมเรื่องบนเตียงนั้นผู้หญิงกลับมีอำนาจมากกว่า ไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพภรรยาหลวงหรือภรณาน้อยก็ตาม กล่าวคือผู้ชายทุกคนจะต้องทำให้ผู้หญิงที่ร่วมกิจกรรมบนเตียงมีความสุขที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องทำให้เกิดความพึงพอใจและไม่บกพร่องในหน้าที่ ผู้หญิงเองสามารถเรียกร้องเรื่องราวอย่างว่าได้ในขณะที่อยู่บนเตียงเท่านั้น นอกจากนี้แล้วยังมีความเชื่อที่ว่าหากผู้หญิงอายุไม่ถึง 60 ปี ผู้ชายที่เป็นคู่นอนหรือสามีจะต้องมีการร่วมรักทุกๆ วัน อย่างน้อยๆ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หากไม่ปฏิบัติตามผู้ชายจะถูกมองว่าไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ได้และคู่ด้อยค่าลงในทันที อย่างไรก็ตามหากอยู่นอกเตียงแล้ว ผู้หญิงจะไม่สามารถเรียกร้องอะไรได้อีกแสดงให้เห็นว่าอำนาจของผู้หญิงจะมีเพียงบนเตียงเท่านั้น

ฉะนั้นแล้วในสังคมจีนยุคนี้ที่ดูเหมือนว่าผู้หญิงไม่มีอำนาจใดๆ แต่ความจริงแล้วยังคงเปิดพื้นที่ส่วนตัวบางพื้นที่ให้ผู้หญิงในระดับหนึ่งผ่านทางความสัมพันธ์บนเตียง แม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางสังคมชายเป็นใหญ่ ก็ตาม พื้นที่ดังกล่าวจึงสำคัญมากในการแสดงอำนาจของผู้หญิงและเป็นเพียงพื้นที่เดียวที่ผู้ชายไม่มีสิทธิที่จะปฏิเสธอำนาจนั้นของผู้หญิง

(1.3) บริบทและปัจจัยที่กำหนดเพศภาวะและเพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นสูง

ในช่วงนี้พบว่าเพศภาวะและเพศวิถีถูกกำหนดภายใต้สังคมปิตาธิปไตย คือสังคมแบบชายเป็นใหญ่ที่มีโครงสร้างทางเพศที่กำหนดให้สถานภาพและตำแหน่งของเพศชายเหนือเพศหญิง และให้คุณค่าความเป็นชายมากกว่าความเป็นหญิง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้ชายมีความเหนือกว่าผู้หญิงในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม โดยมองว่าสถานะของผู้หญิงเป็นรอง มีสาเหตุมาจากความต้องการเหนือกว่าของผู้ชายที่พยายามสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเอง และทำให้ความเหนือกว่านี้ดำรงอยู่ในความเชื่อของคนในสังคม

สังคมแบบปิตาธิปไตย ถูกสร้างและผลิตซ้ำจากระบบความเป็นเพศ (gender systems) ที่กำหนดและหล่อหลอมบทบาทหน้าที่ อำนาจ สถานภาพ คุณค่าและความสัมพันธ์ทางเพศที่แตกต่างและไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย รวมถึงร่างกายของผู้หญิงและร่างกายผู้ชายผ่าน

สถาบันต่างๆในสังคม เช่น ครอบครัว วัฒนธรรมประเพณี ศาสนา ระบบการศึกษา ระบบการเมือง การปกครอง ฯลฯ ที่ทำหน้าที่ฝึกฝนและหล่อหลอมเพศหญิงและเพศชายอย่างสอดคล้องไปใน แนวทางเดียวกัน ระบบเพศนี้ได้ทำการผลิตซ้ำและเสริมให้วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่มีความมั่นคง แข็งแกร่ง จนทำให้คนทั่วไปมองเห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

จากการศึกษาลักษณะของเพศภาวะและเพศวิถีพบว่าสังคมจีนเป็นสังคมแบบปิตาธิปไตย หรือระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ดังจะเห็นได้จาก

1. ความเชื่อด้านศาสนา

คนจีนเชื่อว่าประเทศจีนจะพัฒนาถ้าทุกคนปฏิบัติตามแบบขงจื้อ เพราะคำสั่งสอนของท่าน ถือเป็นรากฐานทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม เห็นได้จากระบบคุณธรรมในปรัชญาของขงจื้อ ที่มีสวรรค์ (หรือฟ้า) เป็นฝ่ายควบคุม คอยให้ความยุติธรรมแก่มนุษย์ในรูปแบบของกฎหมายสากล ดังคำกล่าวที่ว่า “ผู้ใดทำผิด สวรรค์ย่อมลงโทษ” และถือว่ากษัตริย์เป็นโอรสของสวรรค์ ที่ได้รับการ มอบหมายจากสวรรค์ให้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างสวรรค์กับราษฎร ความมั่นคงของกษัตริย์ และราชวงศ์ขึ้นอยู่กับความกรุณาของสวรรค์ ถ้าความประพฤติของกษัตริย์ไม่ตั้งอยู่ในหลักธรรม สวรรค์ก็จะบันดาลให้เกิดภัยพิบัติต่างๆในแผ่นดินทั้งภัยธรรมชาติและความระส่ำระสายทาง การเมืองและสังคม

ด้วยเหตุนี้ ผู้เป็นกษัตริย์จึงพยายามตั้งมั่นอยู่ในจริยธรรมและแสดงความเคารพยำเกรงแก่ สวรรค์ให้ปรากฏทุกคนได้เห็น โดยการประกอบพิธีเช่นไหว้บูชาให้ถูกต้องตามแบบแผน ส่วน ประชาชนก็ทำหน้าที่เชื่อฟังและภักดีต่อกษัตริย์ เมื่อถึงตรุษสารทก็ทำพิธีเช่นไหว้ให้ถูกต้องตาม ประเพณี หากทำได้ชีวิตของแต่ละคนก็จะราบรื่นและอาณาจักรก็จะมีแต่สันติสุข

ทั้งนี้รวมไปถึงสังคมชั้นสูงฝ่ายชายทุกคน โดยคนในสังคมมีความเชื่อว่าผู้ชายเป็นตัวแทน แห่งความกล้าหาญในการดำเนินกิจกรรมและกิจการต่างๆซึ่งเป็นผู้นำภายในสังคม ที่เห็นได้ชัดเจน คือในกรณีที่เป็นกษัตริย์และขุนนางที่ทำหน้าที่ในการบริหารบ้านเมือง ทั้งหมดจะเป็นเพศชาย

คุณธรรมของขงจื้อเน้นเรื่องความสัมพันธ์ในสังคม 5 ประการคือ จักรพรรดิกับราษฎร บิดา กับบุตร พี่ชายกับน้องชาย สามีกับภรรยา เพื่อนกับเพื่อน เห็นได้ชัดว่ามีเรื่องของเพศที่เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ดังกล่าวไว้ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบพิธีต่างๆที่สามารถแสดงคุณธรรมในใจ ขงจื้อให้ความสำคัญแก่การเช่นสรวงบูชาและการประกอบพิธีกรรมต่างๆ สิ่งที่เขาไม่ได้เลยคือเพศชายที่จะ เชื่อมโลกอื่นและโลกปัจจุบัน

2. ระบบครอบครัว

แนวคิดแบบ “ปิตาธิปไตย” ในสังคมจีนเป็นวาทกรรมภายใต้อิทธิพลคำสั่งสอนแบบขงจื้อที่ นำสนใจด้วยวิถีคิดและความเชื่อของคนจีนที่สามารถหล่อหลอมผู้คนด้วยวิธีประเพณีปฏิบัติตาม ค่านิยม ความเชื่อ ที่ว่าด้วยเรื่อง “ความกตัญญู” ในครอบครัวตามคำสั่งสอนของขงจื้อที่แฝงมาในการ ดำเนินชีวิตของ คนจีน เช่น ถ้าเป็นผู้หญิงแล้วต้องแต่งงานเข้าสู่สกุลของฝ่ายชาย ผู้หญิงจะต้อง

ปรนนิบัติสามีและครอบครัวของสามีในเทศกาลต่างๆ ตามแนวคิด "ปิตาธิปไตย" หรือชายเป็นใหญ่ (patriarchy) หากเป็นสกุลที่เข้มงวด ความเข้มงวดก็จะยิ่งเพิ่มขึ้น

นอกจากนั้นแล้วตามหลักคำสอนของขงจื้อเชื่อว่า ครอบครัวเป็นหน่วยของสังคมที่สำคัญที่สุด เพราะครอบครัวเป็นรากฐานของสังคม โดยกำหนดว่าภายในครอบครัวจะต้องมีระบบพันธะคือต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน บิดามีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรให้การศึกษาแก่บุตร อบรมศีลธรรมจรรยาและจัดหาคู่ครองให้ ส่วนบุตรมีหน้าที่เคารพเชื่อฟังบิดาและให้การดูแลเมื่อบิดาเข้าสู่วัยชรา ในด้านสถานภาพของสตรี ขงจื้อเน้นคุณธรรมสอนให้สามีทำหน้าที่อย่างมีคุณธรรมต่อภริยา ส่วนภริยาให้เชื่อฟังและเคารพสามีทุกหน้าที่ล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ถึงแม้ว่าต่างฝ่ายจะตอบแทนรับผิดชอบซึ่งกันและกัน แต่จะเห็นได้ว่าผู้ชายจะเป็นผู้นำและเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงเสมอ ด้วยกรอบการสร้างความเป็นชายของสังคมมักเน้นเรื่องภาวะผู้นำ การมีความสามารถด้านต่างๆและการมีพื้นที่ในสังคม ในขณะที่กรอบความเป็นหญิงมักเน้นไปที่บทบาทหน้าที่ในบ้าน เช่น บทบาทหน้าที่ในการให้บริการผู้อื่นและการเลี้ยงดูลูก เป็นต้น ดังนั้นการสร้างความเป็นเพศจึงส่งผลกับผู้หญิงและผู้ชายต่างกัน

ตามมุมมองของสตรีนิยมเชื่อว่าผู้ที่มีความเป็นผู้นำในเชิงพิธีกรรมและวัฒนธรรมจะเป็นฝ่ายที่มีอำนาจเหนือกว่า โดยมองว่าศาสนาเป็นโลกของผู้ชายที่กีดกันไม่ให้ผู้หญิงเข้าถึงโอกาสที่จะได้เรียนรู้ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศภาวะได้มีการจัดโครงสร้างแบบ ปิตาธิปไตยหรือชายเป็นใหญ่ เห็นได้จากระบบนับญาติผ่านแซ่สกุลเป็นระบบที่นับผ่านผู้ชายทางสายพ่อขึ้นไปและลงมา ระบบความเชื่อเป็นระบบที่เรียกว่า “ถือบรรพบุรุษ” เมื่อชายหญิงแต่งงานกันฝ่ายหญิงจะต้องย้ายเข้าไปอยู่กับพ่อแม่ฝ่ายชาย การจัดระบบสังคมจึงอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์เชิงอำนาจเครือญาติตามสายแซ่สกุลฝ่ายพ่อ เป็นเหมือนกลุ่มพันธมิตรทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง

นอกจากนั้น การขัดเกลาทางสังคมมีความสำคัญต่อการสร้างอคติในเรื่องเพศภาวะ เห็นได้จากคำสอนความเชื่อที่แฝงอคติเดิมๆ ที่ว่าลูกสาวเมื่อแต่งงานแล้วจะไม่ได้พึ่งพาแรงงานอีกต่อไป ฉะนั้นต้องให้ลูกสาวช่วยกันทำงานในครอบครัวให้มากกว่าผู้ชาย ก่อนที่ลูกสาวจะแต่งงานออกจากบ้านของพ่อแม่ไป แนวคิดนี้ถูกปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กและเป็นความเชื่อที่ส่งผลกับทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งมีการผลิตซ้ำและสืบทอดกันอย่างต่อเนื่อง ย่อมถูกส่งผ่านไปยังคนรุ่นต่อไป

ยิ่งไปกว่านั้นระบบแซ่สกุลเป็นระบบที่คอยกำกับดูแลให้สิทธิในการสืบทอดผ่านผู้ชายเพียงฝ่ายเดียว แซ่สกุลจึงมีไว้เพื่อให้เกิดระบบการแต่งงาน และเป็นกลไกเพื่อควบคุมกำกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในสังคมให้อยู่ในกรอบ เพราะสังคมจีนมีข้อห้ามว่าไม่ว่าจะชนชั้นไหนหญิงชายแซ่เดียวกันห้ามแต่งงานกัน ฉะนั้นระบบแซ่สกุลจึงกำกับความสัมพันธ์เชิงคู่สาวที่ให้ผู้ชายเป็นผู้กำหนดความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วย ในขณะที่ผู้หญิงไม่มีโอกาสสืบทอดแซ่สกุลของ

ตนเอง เท่ากับว่าเป็นการควบคุมเพศวิถีของผู้หญิง ซึ่งส่งผลต่อการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการแบ่งงานกันทำทางเพศภาวะ เพราะเมื่อมองตามสายสัมพันธ์ในการแต่งงานผู้หญิงจะเป็น ผู้ผลิตซ้ำทางชีววิทยาเท่านั้น หรือเป็นได้แค่เพียงผู้ผลิตแรงงานให้สังคม

3. ประเพณี

ประเพณีการรัดเท้าของผู้หญิงเป็นรูปแบบหนึ่งของการกดขี่ที่แสดงถึงความไม่เท่าเทียมกัน ระหว่างเพศ โดยการรัดเท้าจะส่งผลต่อความมั่งคั่งและสถานภาพในอนาคตของลูกสาว รวมถึง ความสุขในชีวิต สมัยก่อนการรัดเท้าถือเป็นข้อบังคับทางสังคมสำหรับสตรีชั้นทั่วประเทศ ผู้หญิงที่มีลูกสาว อายุ 4-5 ขวบ จะต้องรัดเท้าให้ลูกสาว ไม่เช่นนั้นจะถูกเยาะหยันที่ไม่ได้ทำหน้าที่ของแม่ ยิ่งรัดให้ยิ่งเล็กก็ยิ่งดี

การรัดเท้าเริ่มขึ้นในสมัยราชวงศ์ถัง โดยจักรพรรดิหลี่หยู ทรงหลงใหลนางสนมเย่าเหนียง ซึ่งเด่นระบำได้งดงาม จึงมีบัญชาให้นางรัดเท้าด้วยแถบผ้า เพื่อให้ดูเล็กกลดคล้ายรูปพระจันทร์เสี้ยว พอถึงศตวรรษที่ 11 การรัดเท้าจึงกลายเป็นค่านิยม ที่แพร่หลายในหมู่สตรีชาววังและตระกูลขุนนาง ก่อนที่จะระบอบไปยังชนชั้นล่าง เพราะเท้าเล็กดูจืดจางบัวทองคำ เป็นการแสดงถึงความสวยงามของผู้หญิงที่ตอบสนองต่อเพศชาย

ผู้หญิงจึงไม่มีแม่แต่สิทธิในความเป็นมนุษย์ มีสิทธิเป็นได้แค่ของเล่นที่คอยรองรับอารมณ์ ของผู้ชาย และถูกมองว่าการกดขี่ทางเพศเป็นเรื่องปกติของสังคม เพื่อสนองความรู้สึกทางเพศของ ผู้ชายเมื่อได้เห็นเท้าเล็กจิ๋วพร้อมกับจินตนาทางเพศ

แม่ที่มองการณ์ไกลยอมทำร้ายลูกสาว เพราะกลัวว่าเมื่อโตขึ้น จะไม่มีผู้ชายมาสู่ขอหรืออาจ ถูกดูหมิ่นจากคนทั่วไปว่าเป็นผู้หญิงชั้นต่ำ แม้จะรู้ว่าจากนี้ไปลูกสาวของตนต้องเจ็บปวดทรมาน เหมือนอย่างที่คุณเคยผ่านมาก็ตาม แต่ก็ยอมให้ลูกสาวเดินตามประเพณีของสังคม

ภายใต้ความเชื่อดังกล่าว สตรีจีนทั่วประเทศต้องทรมานอย่างแสนสาหัสมานานกว่าพันปี ถึงแม้ว่าปี 1912 ได้มีการสถาปนาสาธารณรัฐจีน ทukumณฑลถูกสั่งห้ามให้มีการรัดเท้า แต่ก็ยังมีสตรี จีนจำนวนมากเต็มใจเจ็บปวด โดยเลือกการรัดเท้าเพราะเชื่อว่าเท้าดอกบัวของผู้หญิงที่รัดเท้า จนดู เหมือนเท้าตุ๊กตาเป็นสิ่งกระตุ้นอารมณ์ทางเพศเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของฝ่ายชาย

2. ยุคอิทธิพลตะวันตก(ราชวงศ์ชิงและพระนางซูสีไทเฮา)

(2.1) เพศสถานะของผู้หญิงชนชั้นสูงกับการมีบทบาททางการเมือง

แต่ก่อนสภาพของผู้หญิงจีนต้องต่ำต้อยนัก จะต้องสงบเสงี่ยม ซื่อาย เก็บเนื้อเก็บตัว ไม่มีปาก เสียง ซึ่งมักจะถูกพ่อแม่บังคับให้แต่งงานทางการเมืองหรือขายให้กับผู้ชายสักคนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน เรียกได้อย่างชัดเจนว่า "คลุมถุงชน" นั่นเอง ดังนั้นผู้หญิงจีนจึงต้องอดทนต่อการถูกเหยียดหยามถูกทุบตีทารุณต่างๆจากครอบครัวของสามีตน

ด้วยสภาพอันด้อยค่าของผู้หญิงจีนภายในสังคม เป็นไปได้ว่าอิทธิพลของขงจื้อได้เข้ามาสู่วิถีชีวิตของชาวจีนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดความดีของผู้หญิง ว่าต้องเคารพเชื่อฟังพ่อแม่สามีและลูกชาย อีกทั้งยังได้กำหนดคุณธรรมต่างๆ เพื่อให้มีความประพฤติที่เหมาะสม

หลังจากที่ผู้หญิงจีนได้เข้าร่วมขบวนการของกองทัพปลดแอก และในที่สุดก็สามารถปฏิวัติเข้าสู่สังคมใหม่ภายใต้การชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์ ทำให้ผู้หญิงมีสิทธิเสมอภาคกับผู้ชาย มีบทบาททางการเมืองและกิจกรรมทางสังคมทัดเทียมกับผู้ชาย ผู้หญิงจีนใหม่นี้มีบุคลิกภาพที่เต็มเปี่ยมไปด้วยพลัง มีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบทางการเมืองสูง แต่ทักษะของผู้หญิงจีนไม่ใช่เป็นสิ่งใหม่ที่เกิดหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่เป็นทักษะเก่าที่มีโอกาสได้ใช้อย่างเปิดเผยในสถานการณ์ใหม่

สังคมจีนในปัจจุบันหลังจากการปฏิวัติได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิเสมอภาคกับผู้ชายมากขึ้นในการแสดงความคิดเห็นทั้งในบ้านและนอกบ้าน เนื่องมาจากการรับอิทธิพลแนวคิดสตรีนิยมจากตะวันตกจึงทำให้ผู้หญิงในสังคมจีนมีการเปลี่ยนแปลง ผู้หญิงมีศักยภาพสูงและไม่แตกต่างผู้ชายในแง่ความเป็นคน เป็นสมาชิกของสังคม แต่โดยทัศนคติของสังคมและการประพฤติปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน ทำให้โอกาสของผู้หญิงทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจดีน้อยกว่าผู้ชายโดยส่วนรวม

พระนางซูสีไทเฮาเอง (เดิมชื่อหลันเอ้อ) ก็เช่นเดียวกัน เธอเป็นลูกสาวของข้าราชการแมนจู ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะเป็นใบเบิกทางเข้าสู่ราชสำนักได้ ด้วยหน้าตาที่สะสวยจึงเป็นตัวเลือกอันดับหนึ่งที่จะถูกส่งตัวให้จักรพรรดิ ตามประเพณีเมื่อเข้าสู่ราชสำนัก จะไม่มีสิทธิออกจากที่นั้นอีกตลอดชีวิตและจะต้องเรียนรู้เรื่องต่างๆ สำหรับการมีชีวิตในวัง รวมถึงความรู้เรื่องบนเตียงด้วย ทั้งยังมีหน้าที่สร้างความสุขให้แก่โอรสสวรรค์อย่างเป็นทางการเป็นที่น่าสนใจ

ในคืนนั้นพระนางทำให้จักรพรรดิพอพระทัยมาก จนได้เลื่อนขั้นเป็นสนมชั้น 2 ในวันรุ่งขึ้น และกลายเป็นคนโปรดได้ในเวลาไม่นาน อีกทั้งพระนางเองได้ตั้งครรรค์ลูกชาย จึงทำให้ได้รับตำแหน่งที่สูงมากที่สุดเท่าที่ผู้หญิงสามัญจะได้เป็นคือการเป็นจักรพรรดินี และได้รับพระนามใหม่ว่า ซูสีไทเฮา ฮองเฮาแห่งตะวันตก

หลังจากที่ได้รับตำแหน่งแล้วพระนางเองต้องการมีอำนาจให้มากยิ่งขึ้น จึงเริ่มสร้างเครือข่ายของตัวเอง จากความไว้วางใจของจักรพรรดิทำให้พระนางสามารถจัดการเรื่องของราชสำนักฝ่ายในได้ และค่อยๆ ก้าวล่วงไปในงานราชการการเมืองด้วย เช่น การให้คำแนะนำแก่พระสวามีในการปราบกบฏไท่ผิงในจีนได้

ต่อมากษัตริย์ได้ทรงสวรรคตลง พระนางซูสีไทเฮาได้ทรงสถาปนาตัวเองและพระนางซูฮันไทเฮา(พระมเหสีหลวง) ขึ้นเป็นคณะผู้สำเร็จราชการแทน ในขณะที่รอเจ้าชายฉงจื้อบรรลุนิติภาวะ จึงทำให้พระนางซูสีไทเฮาทรงมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวเพราะพระนางซูฮันไทเฮาทรงไม่ข้องเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองใดๆ ซึ่งเป็นเหตุผลทำให้พระนางซูสีไทเฮาทรงมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียว เมื่อ

เจ้าชายบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ไม่มีคุณสมบัติที่จะปกครองประเทศได้ จึงทำให้พระนางซุสึไทเฮาไม่สามารถปล่อยมือจากราชการงานเมืองได้ หลังจากที่เจ้าชายสวรรคตลงเพราะโรคติดต่อทางเพศ พระนางซุสึไทเฮาได้เลือกเจ้าชายกวางสูซึ่งเป็นหลายชายอายุเพียง3ปีคัดเลือกให้สถาปนาเป็นจักรพรรดิองค์ต่อไปทันที และเมื่อเจ้าชายกวางสูบรรลุนิติภาวะแล้วก็ยังถูกบังคับให้แต่งงานกับหลานสาวของพระนางซุสึไทเฮาเพื่อจะได้ถูกครอบงำต่อไป แต่ท้ายที่สุดพระเจ้ากวางสูได้ทรงสวรรคต จากนั้นพระนางซุสึไทเฮาก็แต่งตั้งเจ้าชายยุยขึ้นครองราชย์หลังจากนั้นทันที และพระนางเองก็ได้สวรรคตในวันรุ่งขึ้นหลังจากแต่งตั้งเจ้าชายยุยได้เพียงวันเดียว

ผู้หญิงในฐานะหลังบ้าน ที่พยายามจะกำกับการใช้อำนาจของผู้ชายที่ตนมีความสัมพันธ์ด้วยหรือส่งอิทธิพลผ่านผู้ชายที่มีอำนาจ ถูกมองอย่างหวาดระแวงเพราะเชื่อว่าการกระทำเช่นนี้เป็น การแทรกแซงกิจกรรมในพื้นที่ที่ไม่ใช่ของตนจะเห็นได้จาก เมื่อพระสวามีของพระนางซุสึไทเฮา สวรรคตลง ชูชุนผู้ที่มีตำแหน่งทางการเมืองสูงข่มหวาดระแวงและกลัวอำนาจของพระนาง จึงคิด ล้มพระนางซุสึไทเฮาทุกวิถีทาง แต่ไม่สามารถจำกัดพระราชอำนาจได้เนื่องจากพระนางเองมีพรรค พวกและ ได้สร้างเครือข่ายกับคนภายในพระราชวังเป็นจำนวนมาก อีกทั้งก่อนที่พระสวามีจะเสด็จ สวรรคตได้มีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนถึง2คนด้วยกันคือ พรนางซุฮัน ไทเฮา (มเหสีหลวง) และพระนางซุไทเฮาเพื่อนคานอำนาจซึ่งกันและกัน

ภาพของผู้หญิงในฐานะแม่บ้านที่ถูกจำกัดให้อยู่แต่ในครัวเรือน และไม่มิตบบาทโดยตรง ในระบบการเมืองถูกมองว่าเป็นเรื่องของอดีต หลังจากที่สตรีได้รับการศึกษาแล้วทำให้มองเห็น ช่องทางในการผลักดันความเป็นไปทางการเมืองผ่านความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีอำนาจ ซึ่งหลังบ้าน ที่กลายมาเป็นคำเรียกทางแทรกแซงทางการเมืองและการใช้อำนาจของหลังบ้านได้อย่างดีเยี่ยมก็คือ พระนางซุสึไทเฮานั้นเอง ความสำเร็จของผู้หญิงคนนี้ในทางการเมืองทำให้เธอสามารถก้าวขึ้นเป็น ผู้นำรัฐได้ อีกทั้งตัวอย่างเรื่องความยืดหยุ่นต่อระบบศักดินาหลายเมื่อก็ได้เปลี่ยนไป เพราะตัวพระ นางเองกลับล้าลอบมีชูโดยที่ไม่ได้สนใจต่อการผิประเพณีแต่อย่างใด นี่เองเป็นการแสดงให้เห็น ถึงความเสมอภาคที่เกิดขึ้นในสังคมยุคนี้

หากแบ่งตามบทบาทในด้านต่างๆของพระนางซุสึไทเฮา(ผู้หญิงชนชั้นสูง)ให้สัมพันธ์กับ สถานภาพทั้ง 3 ไม่ว่าจะเป็นลูกสาว ภรรยา และแม่ สำหรับบทบาททางด้านเศรษฐกิจจะมีการแบ่ง งานกันทำทั้งในบ้านและนอกบ้าน โดยผู้หญิงในฐานะภรรยาและแม่จะมีหน้าที่นอกบ้านเพิ่มขึ้น ส่วนลูกสาวจะเป็นเพียงแรงงานในบ้านและมีการแบ่งงานทำเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

บทบาททางด้านสังคมการเมืองในยุคนี้เนื่องจากมีการรับอิทธิพลตะวันตกเข้ามา ทำให้ ผู้หญิงได้รับการศึกษามากขึ้นและเริ่มเห็นช่องทางในการเพิ่มอำนาจและรักษาสิทธิที่ตนพึงจะๆได้รับ จึงทำให้มีความเสมอภาคกับผู้ชายมากขึ้นในการแสดงความคิดเห็นทั้งในบ้านและพื้นที่สาธารณะ เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีความสนใจใฝ่เรียนรู้ในงานกิจการต่างๆที่ข้องเกี่ยวกับผู้ชายเป็นต้นว่า งาน ทางด้านการเมืองการปกครอง แต่หากเป็นชาวบ้านทั่วไป โอกาสทางการศึกษาจากตะวันตกจะ

เข้าถึงยาก เพราะไม่มีความรู้พื้นฐาน จึงทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองและไม่มีสิทธิพอที่จะทำให้ตนทัดเทียมกับเพศชายได้ แต่หากเป็นด้านเศรษฐกิจแล้วชาวบ้านจะเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าชนชั้นสูง เพราะต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อการเลี้ยงชีพ

ในยุคนี้ผู้หญิงก็ยังคงควบคุมจากระบบผู้ชายเป็นใหญ่ซึ่งเป็นความเชื่อและทัศนคติของคนในสังคม แต่เริ่มมีอิสระเพิ่มมากขึ้นและเป็นที่ยอมรับว่าผู้หญิงมีความสามารถในการดำเนินงานต่างๆ เช่น มีโอกาสได้เข้าสังคม จากเดิมที่ต้องอยู่บ้านมีหน้าที่เลี้ยงลูก ทำงานในบ้าน ออกไปทำงานนอกบ้านไม่ได้ ต้องสำรวจกิริยาท่าทางวาจา จึงเกิดความยึดหยุ่นและถูกยอมรับมากขึ้นจากคนในสังคม

ในส่วนบทบาททางด้านศาสนาของผู้หญิงทั้ง 3 สถานภาพ ไม่ว่าจะเป็น ลูกสาว ภรรยา และแม่ ยังคงปฏิบัติตามคำสอนของขงจื้ออย่างเคร่งครัดเพื่อส่งเสริมสถานะทางสังคมให้สูงขึ้น หากเป็นชาวบ้านจะหย่อนความเชื่อลงในรายละเอียดที่เคร่งครัดต่างๆ แต่คงยึดมั่นแนวคิดขงจื้อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและสถานภาพ

บทบาท/สถานภาพ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคมการเมือง	ด้านศาสนา
ลูกสาว	มีการแบ่งงานกันทำ แต่เพียงเล็กน้อย	มีสิทธิเสมอภาคกับผู้ชายมากขึ้นในการแสดงความคิดเห็นและสนใจใฝ่เรียนรู้	ยังคงปฏิบัติตามคำสอนเพื่อส่งเสริมสถานะทางสังคมให้สูงขึ้น
ภรรยา	มีการแบ่งงานกันทำทั้งในบ้านและนอกบ้าน	มีสิทธิเสมอภาคกับผู้ชาย และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ในที่สาธารณะ	ยังคงปฏิบัติตามคำสอนเพื่อส่งเสริมสถานะทางสังคมให้สูงขึ้น
แม่	มีการแบ่งงานกันทำทั้งในบ้านและนอกบ้าน	มีสิทธิเสมอภาคกับผู้ชาย และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ในที่สาธารณะ	ยังคงปฏิบัติตามคำสอนเพื่อส่งเสริมสถานะทางสังคมให้สูงขึ้น

(2.2) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับเพศวิถีที่เปลี่ยนแปลงตามสถานภาพ

ความเป็นเพศและเพศวิถีเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความเป็นเพศกำหนดบทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและสถานภาพของผู้หญิงและผู้ชายในครอบครัวและสังคมที่แตกต่างและไม่เท่าเทียมกัน ส่วนเพศวิถีกำหนดชีวิตทางเพศของชายและหญิงที่แตกต่างและไม่เท่าเทียมด้วยเช่นกัน กรอบที่เกี่ยวกับเพศทั้งสองนี้ ส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้หญิงมากกว่าผู้ชายทั้งในระดับส่วนตัว ครอบครัว และระดับโครงสร้างสังคม ทำให้เกิดความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง

หลากหลายรูปแบบ

ระบบความเป็นเพศและเพศวิถีเป็นฐานที่มั่นหลักของการเกิด การผลิตซ้ำ และการสืบทอดวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ ซึ่งได้รับการส่งเสริมสืบทอดผ่านสถาบันหลักของสังคม ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน คำสอนทางศาสนา ระบบเศรษฐกิจ และระบบการปกครองและการเมืองที่ทำงานเชื่อมโยง สอดรับกันอย่างเหนียวแน่น

ผู้หญิงมีบทบาทหรือส่งอิทธิพลทางการเมืองได้จากหลายตำแหน่ง ผู้คนจะคุ้นเคยกับการมองผู้หญิงในฐานะพลเมืองหรือผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาของบ้านเมือง แต่ผู้หญิงอีกจำนวนไม่น้อย ส่งอิทธิพลต่อความเป็นไปของคนในสังคม โดยอ้อมผ่านความสัมพันธ์กับผู้ชายที่พวกเขาเกี่ยวข้องกับในฐานะ แม่ ภรรยา และลูกสาว ซึ่งพระนางซูลีไทเฮาเองสามารถส่งอิทธิพลผ่านความสัมพันธ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

ดังจะเห็นได้จากเมื่อพระนางโตขึ้นการส่งต่อความคิดการดำรงชีวิตจะถูกบ่มเพาะให้อยู่ภายใต้อำนาจของเพศชาย แต่พระนางเองพยายามใช้อำนาจในความเป็นลูก เป็นภรรยา เป็นแม่ ที่จะกำกับอำนาจของผู้ชายผ่านความสัมพันธ์ของตนที่มีอยู่ ส่งอิทธิพลต่อผู้ชายที่มีอำนาจ หากอยู่ในสภาพภรรยาเรื่องบนเตียงเป็นสิ่งที่สามารถต่อรองหรือแสดงอำนาจได้อย่างครบถ้วน ต่อมาเมื่อมีบุตรแล้วจะยิ่งส่งอำนาจผ่านการอบรมสั่งสอนบุตร ดังนั้นเพศวิถีจะมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานภาพนั้นๆ ถูกหล่อหลอมจากบริบททางสังคม โดยสถาบันครอบครัวที่เป็นตัวกำหนดบทบาทและสถานภาพให้สัมพันธ์กับอำนาจ

เพศวิถีจึงเป็นทั้งพื้นที่ของการควบคุม การปิดบัง และพื้นที่ของการค้นหา อารมณ์เสนาหา ความพึงพอใจ และเจตจำนงที่นำไปสู่การปฏิบัติเรื่องเพศวิถีโดยกำหนดความหมายด้านเดียวให้เพศวิถี ให้เป็นเพียงเรื่องของเสนาหาอารมณ์โดยไม่มองไปถึงกรอบปิตาธิปไตยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้หญิง

ด้วยบริบทและปัจจัยต่างๆ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ทำให้บทบาทหน้าที่ของสามีในอดีตที่ต้องเป็นผู้นำนั้น ได้ถูกเปลี่ยนถ่ายและแบ่งปันมาให้ภรรยาช่วยกันแบกรับภาระต่างๆ ร่วมกัน อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน โดยมีการแบ่งหน้าที่ให้สัมพันธ์กับเพศสภาพอย่างชัดเจนระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย โดยส่วนมากผู้หญิงจะเสียเปรียบในทุกๆ บทบาทไม่ว่าจะเป็น บทบาทลูก บทบาทภรรยาและบทบาทแม่ ล้วนแล้วแต่เสียเปรียบด้วยกันทั้งสิ้น

(2.3) บริบทและปัจจัยที่กำหนดเพศสถานะและเพศวิถีของผู้หญิงชนชั้นสูง

ในช่วงนี้ได้มีการเข้ามาของอิทธิพลตะวันตกโดยสตรีนิยม ผ่านทางมิชชันนารีที่เปิดโอกาสให้สตรีได้รับการศึกษามากขึ้น ชนชั้นแรกที่เป็นผู้รับคือชนชั้นสูงที่มีฐานะและโอกาสในการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบกับชนชั้นอื่น ต่อมาได้แพร่กระจายไปสู่ชนชั้นกลางและล่างตามลำดับ ถึงแม้การกระจายตัวของการศึกษาจะแพร่หลายไปตามชนชั้นต่างๆ แต่ท้ายที่สุดก็ยังคงกระจุกอยู่ที่ชนชั้นสูงมากกว่า นับว่าเป็นการแทรกซึมในด้านสตรีนิยมอย่างแนบเนียนเพื่อให้ผู้หญิงมีความคิดและยื่นหยัดความ

เป็นสตรี แต่การเข้ามาของการศึกษาผ่านมิชชันนารีมีการเปิดรับและง่ายต่อความเข้าใจมากกว่าจึงเผยแพร่ได้โดยง่าย ทำให้ผู้หญิงและผู้ชายมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งการศึกษาเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญมากต่อการพัฒนาศักยภาพและทำให้ผู้หญิงได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น มากกว่าที่เป็นสตรีนิยมโดยตรงเพราะในประเทศจีนถูกปลูกฝังโดยสังคมชายเป็นใหญ่ การได้รับการศึกษาจากมิชชันนารีจึงเป็นทางหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้หญิงและผู้ชายเท่าเทียมกันได้

จากแต่ก่อนภาพของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน ถูกจำกัดบทบาทให้เป็นแม่และเมียในครัวเรือน ไม่มีบทบาทโดยตรงในระบบการเมือง แต่การเปลี่ยนแปลงเชิงความคิดในทางการเมืองและเศรษฐกิจที่เป็นผลจากการได้รับการศึกษา ทำให้ผู้หญิงบางกลุ่มได้มีโอกาสเลือกวิถีชีวิตของตนเอง ฉะนั้นแล้วการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ผู้หญิงเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองอย่างเป็นทางการได้

ดังจะเห็นได้จากพระนางซูสีไทเฮา หลังจากที่ได้เข้ารับการศึกษตั้งแต่เยาว์วัย ทำให้มีความรู้และสามารถในการพัฒนาตนเองได้เท่าเทียมกับผู้ชาย จึงสามารถเข้ามามีบทบาททางสังคมในด้านต่างๆและเป็นที่ยอมรับทั้งด้านความรู้และความสามารถในพื้นที่สาธารณะ

นอกจากบทบาทของพระนางซูสีไทเฮาที่ไม่ได้ถูกจำกัดในครัวเรือนแล้ว ยังมีภาพเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้หญิงในฐานะหลังบ้านที่ใช้อำนาจอยู่หลังฉากหรือเรียกว่าอำนาจเงิบ นับว่าเป็นผู้สำเร็จในทางเบื้องหลังของสามีตนเอง จนกลายเป็นผู้ที่มีอำนาจในระบบและมีความเข้าใจอดทนอดกลั้นและตั้งใจที่จะไม่แทรกแซงอำนาจของสามีในทางเอื้อประโยชน์ต่อครอบครัวพวกพ้อง พระนางซูสีไทเฮาได้แสวงหาอำนาจและใช้อำนาจโดยอ้อม ที่อาศัยความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับผู้ชายในฐานะคู่รัก ภรรยา ลูกและสามารถแทรกแซงการเมืองโดยใช้อำนาจของหลังบ้านได้เป็นอย่างดี จากการได้รับการศึกษาซึ่งเป็นอิทธิพลจากสตรีนิยมตะวันตก พระนางได้ใช้โอกาสจากการศึกษาเรียนรู้ศาสตร์ในแขนงต่างๆ ค่อยๆเข้ามามีอำนาจควบคุมระบบการเมือง ช่วงแรกเป็นเพียงที่ปรึกษาในฐานะภรรยาของฮ่องเต้ เนื่องจากฮ่องเต้ไว้ใจเพราะคำปรึกษาของพระนางในการย้ายเมืองประสบผลสำเร็จจึงรักษาประเทศของตนไว้ได้ จากนั้นได้รับคำสั่งให้เข้ามามีตำแหน่งทางการเมืองแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ต่อมาเมื่อพระนางซูสีไทเฮามีฐานะเป็นแม่แล้วจึงได้อำนาจในการรักษาราชการแทนลูก ทำให้พระนางได้ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารบ้านเมืองอย่างเต็มที่ แต่ขุนนางผู้ชายที่หวังจะบริหารราชการแทนกลับไม่พอใจ พระนางจึงแสดงความสามารถและไหวพริบด้านการวางแผนชนะสงครามได้ จึงได้รับการยอมรับ หลังจากนั้นเมื่อลูกชายของพระนางขึ้นครองราชย์ แต่เนื่องจากไม่มีความสามารถในการบริหารบ้านเมืองมากพอและถูกจำกัดสิทธิในการออกคำสั่งต่างๆจากพระนางซูสีไทเฮา พระนางจึงเป็นผู้บงการกิจกรรมทางการเมืองต่างๆผ่านทางลูกชาย ทำให้อำนาจที่แท้จริงยังคงอยู่ในมือของพระนาง และเมื่อลูกชายของพระนางสวรรคต พระนางได้แต่งตั้งหลานชายของตนที่เพิ่งมีอายุ 5 ขวบขึ้น

ครองราชย์ พระนางจึงต้องรักษาราชการแทนและมีอำนาจต่อไป

ในขณะนั้นตะวันตกได้รุกรานเข้ามาหลายครั้ง พระนางก็ได้แสดงถึงความเก่งกาจจนสามารถทำให้กองทัพตะวันตกถอยหนีได้ และจึงเป็นที่มาของสตรีผู้ยิ่งใหญ่ในแผ่นดินจีนที่ทรงเฉลียวฉลาดและใช้โอกาสทางการศึกษาในการบริหารบ้านเมืองได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้หญิงได้รับโอกาสทางการศึกษาแล้ว ทำให้ผู้หญิงตระหนักถึงสิทธิของตนเองเพิ่มมากขึ้นจึงมีเรียกร้องการหย่าร้างที่ทำให้ผู้หญิงสามารถแต่งงานใหม่ได้ โดยที่ไม่ต้องยึดติดกับระบบฟัวเดียวไปจนตาย หากมองถึงความเป็นจริงแล้วสตรีจีนนั้นมีความสามารถอยู่รอบด้าน แต่ไม่มีโอกาสได้แสดงศักยภาพของตนเท่าที่ควร จึงทำให้ต้องเก็บสิ่งเหล่านั้นไว้จนมาถึงปัจจุบันนี้ที่สามารถแสดงออกได้ทุกรูปแบบและมีอิสระมากขึ้น ทำให้สตรีในยุคนี้มีโอกาสมากกว่าสตรียุคเก่า อาจกล่าวได้ว่า จีนยุคใหม่เป็นยุคทองของสตรีที่จะสามารถแสดงบทบาทกันได้อย่างสมศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับบุรุษทุกประการ

จากการศึกษาพบว่าสตรีนิยมสายเสรีนิยมและแนวสุดขั้วมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงในสิทธิอำนาจและหน้าที่ของผู้หญิงมากขึ้น เนื่องจากสตรีนิยมสายเสรีนิยมได้รับอิทธิพลจากความเชื่อและปฏิบัติตามประเพณีนิยมที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน ทำให้ผู้หญิงถูกสังคมนิยมโอกาสในด้านต่างๆ เนื่องจากแนวคิดนี้เชื่อว่าหญิงและชายไม่มีความแตกต่างกัน จึงได้เรียกร้องให้มีความเท่าเทียมกับผู้ชายในทุกด้าน ส่วนสตรีนิยมแนวสุดขั้วมองว่าความไม่เท่าเทียมทางเพศเกิดจากระบบชายเป็นใหญ่ ที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วผู้หญิงจึงควรพยายามสร้างความชอบธรรมให้แก่เพศของตน

สรุปผลการวิจัย

พระนางซูสีไทเฮาเป็นสตรีจีนผู้ทรงอำนาจที่มีบทบาททางด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในด้านต่างๆ โดยการใช้เสน่ห์ผนวกกับความสามารถจนก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำที่ทรงอิทธิพลและส่งอิทธิพลผ่านความสัมพันธ์กับผู้ชายในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ในฐานะลูกสาว ในฐานะภรรยา และในฐานะแม่ เห็นได้ว่าพระนางสามารถปรับตัวให้กับเข้าฐานะต่างๆ ได้เป็นอย่างดีแม้ว่าภายในสังคมจีนจะมีแนวความคิดดั้งเดิมของระบบชายเป็นใหญ่ที่กดขี่เพศหญิงในทุกด้าน

ระบบเพศวิถีและเพศภาวะในสังคมจีนแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ 1. ยุคก่อนการเข้ามาของตะวันตก (ราชวงศ์โจว-ราชวงศ์ซ่ง) และ 2. ยุคอิทธิพลตะวันตก (ราชวงศ์ชิงและพระนางซูสีไทเฮา) ซึ่งทั้ง 2 ยุคนี้มีความแตกต่างทางเพศวิถีและเพศภาวะอย่างเห็นได้ชัด ตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป กล่าวคือในยุคแรกปัจจัยที่กำหนดคือระบบปิตาธิปไตยซึ่งประกอบไปด้วย ความเชื่อทางด้านศาสนา ระบบครอบครัว และประเพณี ต่อมาในยุคที่ 2 ตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลในจีนโดยสตรีนิยม ผ่านทางมิชชันนารีที่เปิดโอกาสให้สตรีได้รับการศึกษามากขึ้น จึงทำให้ผู้หญิงและผู้ชายมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น

บรรณานุกรม

หนังสือ

คอสมอส. ยอดสตรีผู้พลิกโฉมประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยควอลิตี้บุ๊กส์ (2006), 2553.

ศีกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. ชูสีไทเฮา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า 2000, 2552.

คำรงค์ ฐานดี. สังคมและวัฒนธรรมจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547.

บุญรส วงจักรัสธรรม. วิจิตรกามาในอารยธรรมจีน. กรุงเทพฯ : คຸ້มคำสำนักพิมพ์, 2537.

เบญจา ยอดดำเนิน. คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการพัฒนางานวิจัยด้านแพศภาวะมิติทางเพศ และ
อนามัยการเจริญพันธุ์. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ม.ป.ป.

ปราณี วงศ์เทศ. “ผู้หญิงจีน : สำนักใหม่ที่มีพื้นฐานมาจากน้ำใจเก่า” ใน เพศและวัฒนธรรม. หน้า 87 – 91.
นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2535.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. สตรีในคัมภีร์ตะวันออก. กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ยศ สันตสมบัติ. เพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : แอคทีฟ พรินท์, 2548.

วิระดา สมสวัสดิ์. ทิทรชนสตรีนิยม. เชียงใหม่ : วนิตาเพรส, 2549.

วีระชัย โขคมุกดา. 150 ปี ประวัติศาสตร์จีนยุค “ป่วยไข้” จากสงครามฝิ่นสู่มหาอำนาจโลก.
กรุงเทพฯ : ยิปซี กรุป, 2554.

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. สตรีนิยม : ขบวนการอุดมคติแห่งศตวรรษที่ 20. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ,
2545.

สมฤทธิ บั้วระมวล. ชูสีไทเฮา พญาหงส์เหนือบัลลังก์มังกร. กรุงเทพฯ : คຸ້มคำสำนักพิมพ์, 2537.

เสฐียร พันธงชัย. นางพญาเมงจุ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : แสงดาว, 2554.

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. สตรีนิยม : ขบวนการอุดมคติแห่งศตวรรษที่ 20. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2545.

อดุลย์ รัตนมันเกษม. เรื่องเพศในวัฒนธรรมจีน 4,000 ปี. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, 2548.

อมรา พงศาพิชญ์. เพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

อรุณ เจตติย์. จีน – แผ่นดินแห่งโอรสสวรรค์ (เปิดถ้ำมังกร). กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2540.

โอะชิอะอิ, เอะมิโกะ และคะโยะโกะ อุเอะโนะ. วิถีครอบครัวชาวเอเชียในศตวรรษที่ 21. แปลโดย
วรเวศม์ สุวรรณระดา และ อรรถยา สุวรรณระดา. กรุงเทพฯ : แอคทีฟ พรินท์, 2554.